

Sosiaali- ja terveysministeriö
VN/20873/2026

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle luonnoksesta sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamiseksi

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n muuttamiseksi.

Asetusluonnoksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n otsikkoa sekä lisättäväksi säännökseen kaksi momenttia.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin avustuksen harkinnanvaraisista kriteereistä aikaisempaa tarkemmin. Kriteereissä korostuisi avustettavan toiminnan kohtaavuus ja niissä kiinnitettäisiin huomiota eräisiin muihin toiminnan laatuun ja tarkoituksenmukaisuuteen liittyviin tekijöihin. Uudessa 3 momentissa todettaisiin avustusvalmistelun perustuvan kokonaisharkintaan.

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 31.8.2026.

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Lastensuojelun Keskusliitosta

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) on vuonna 1937 perustettu keskusjärjestö, joka vaikuttaa lapsen oikeuksien toteutumiseksi sekä lastensuojelun kehittämiseksi. Keskusliitolla on jäseninään järjestöjä sekä kuntia ja hyvinvointialueita.

Keskusliitto vaikuttaa lapsiystävällisemmän yhteiskunnan puolesta kannanotoilla ja lausunnoilla sekä viestinnällä ja kampanjoilla, kehittää lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten osaamista koulutuksilla, oppailla ja tietoa tarjoamalla, koordinoi hankkeita ja projekteja, tekee vahvaa yhteistyötä jäsenyhteisöjen ja sidosryhmien kanssa sekä julkaisee Lapsen Maailma -lehteä. Keskusliiton keskeinen tehtävä on koordinoida jäsenyhteisöjen yhteistä työtä ja kerätä tutkimus-, asiantuntija- ja kokemustietoa vaikuttamistyön tueksi.

Keskusliiton vuoden 2025 tuotoista noin 5,8 % oli STEAn yleisavustusta.¹ Lisäksi Keskusliiton Perheet Keskiöön -toiminta toimii STEAn tuella.²

Jatkovalmistelussa on selkeytettävä kesäkuussa julkaistujen avustuskriteerien merkitys

LSKL on esitetystä asetusmuutoksesta huolimatta huolestunut siitä, mikä käytännön vaikutus sosiaali- ja terveysministerin kesäkuussa 2026 päättämällä kriteereillä³ on avustusten myöntämisharkinnassa. Sosiaali- ja terveysministeri on asetusluonnoksen valmistumisen jälkeen todennut, ettei asetuksen kriteerit ole ristiriidassa ministerin esittelemien kriteerien kanssa ja ministerin kriteerit tulevat asetuksesta huolimatta olemaan voimassa.⁴

LSKL pitää kesäkuussa 2026 julkaistuja kriteerejä tulkinnanvaraisina ja ongelmallisina. LSKL esittää huolen siitä, jääkö sääntelystä huolimatta riski siihen, että sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävä toiminta rajautuu avustettavan toiminnan ulkopuolelle. Lisäksi LSKL pitää ongelmallisena, mikäli sääntelyn tulkinnanvaraisuus mahdollistaisi eri kohde- ja vähemmistöryhmien oikeuksia ja hyvinvointia edistävien järjestöjen rajaamisen avustusten ulkopuolelle.

LSKL esittää vakavan huolen siitä, mikä vaikutus avustusleikkauksilla ja avustuskriteereillä on lasten, nuorten ja perheiden järjestöiltä saamaan tukeen.

LSKL painottaa, että avustuskriteerien tulee olla järjestöille selkeät ja myöntämisperusteiden tulee olla ennakoitavat, yhdenvertaiset ja oikeudellisesti kestävät. Epävarma ja vaikeasti ennakoitava rahoitustilanne on omiaan heikentämään järjestöjen mahdollisuuksia toimia heikoimmassa asemassa olevien tukemiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

LSKL katsoo, että koska STEA-avustuksissa on kyse taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti merkittävästä kokonaisuudesta, avustusehdotukset tulisi säännönmukaisesti käsitellä raha-asiainvaliokunnassa.

Esitettyjä kriteereitä tulee täsmentää

LSKL toteaa, että sote-järjestöjen rahoitus on mahdollistanut julkisten palvelujen täydentämisen kustannustehokkaasti. SOSTEn laskelmien mukaan vuonna 2023 yksi sote-järjestöille annettu euro vähensi julkisen sektorin kustannuksia 1,4 eurolla.⁵ Vuoden 2024 alusta lähtien Veikkaus Oy:n tuotto on otettu valtion talousarvioon yleiskatteellisena ilman erikseen määriteltyjä käyttökohteita.⁶ Kuluvalle

¹ Lastensuojelun Keskusliiton vuosikertomus 2025. Saatavilla <https://www.lskl.fi/meista/lastensuojelun-keskusliitto/vuosikertomukset/vuosikertomus-2025/>.

² Lastensuojelun Keskusliitto, Perheet keskiöön -toiminnasta verkkosivuilla <https://www.lskl.fi/perheetkeskioon/>.

³ STEA [tiedote](#) (15.6.2026). STEA-avustusten myöntämisen kriteerit tiukkenevat 2027.

⁴ Yle [uutinen](#) (1.7.2026) ”Olin myönteisesti yllätynyt”, Rydman kommentoi kansliapäälliköiden esitystä.

⁵ SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry (2025). Sosiaali- ja terveysjärjestöjen palveluiden kustannukset julkisella sektorilla. Saatavilla [SOSTE-8-2025-Sote-jarjestojen-palveluiden-kustannukset-julkisella-sektorilla.pdf](#)

⁶ Ruuskanen, P., Lind, K. & Koivunen U. (2026) Kansalaisyhteiskunnan vai valtion asialla? Asiantuntijavaltaisuus sosiaali- ja terveysjärjestöjen hallituksissa. Julkaisussa Hallinnon Tutkimus Vol 45 Nro 2 (2026). Saatavilla <https://journal.fi/hallinnontutkimus/issue/view/13201>.

hallituskaudella sote-järjestöjen avustuksia on laskettu reilusta 380 miljoonasta eurosta 190 miljoonaan euroon.

LSKL pitää yleisesti ottaen kannatettavana, että STEA-avustusten leikkausten myötä avustuskriteereitä täsmennetään valtioneuvoston asetuksella. LSKL pitää kuitenkin hyvin valitettavana sitä, ettei sote-järjestöjen avustusleikkausten ja esitettyjen kriteerien vaikutusten arviointeja ole tehty kattavasti. Perusteelliset vaikutusten arvioinnit olisivat erityisen tärkeitä huomioiden, että samaan aikaan on tehty muun muassa sosiaaliturvan leikkauksia ja laaja sosiaalihuollon palvelu-uudistus on valmistelussa.

LSKL katsoo, että vaikka asetuksessa ehdotettujen muutosten vaikutusten arvioitaisiin olevan avustusvalmistelussa sovellettaviin käytäntöihin vähäisiä (perustelumuioluonnos, s. 4), on avustusten mittavien leikkausten myötä avustusvalmistelussa sovellettavat käytännöt järjestöille erittäin merkityksellisiä.

Esityksen mukaan asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin jatkossakin avustuksen myöntämisen erityisistä edellytyksistä (1 mom.). Uusina seikkoina säädettäisiin avustuksen myöntämisen harkinnasta (2 mom.) ja kokonaisharkinnasta (3 mom.). LSKL esittää alla huomionsa kriteereihin ehdotetusta kohtaavan asiakastyön painottamisesta sekä kriteereistä yleisesti.

Kohtaava asiakastyö

Perustelumuioluonnoksen mukaan kohtaavan asiakastyön korostuminen avustettavassa toiminnassa olisi ehdotukseen sisältyvä keskeisin muutos. Esityksen mukaan avustuksen myöntämistä puoltava tekijä olisi, jos avustettavaksi haetussa toiminnassa painottuu konkreettinen, kohtaava asiakastyö sekä eriarvoisuutta vähentävä, osallisuutta lisäävä ja ihmisten voimavaroja vahvistava toiminta.

LSKL katsoo, että ehdotettu säännös perusteluineen voi johtaa liian kapea-alaiseen tulkintaan kohtaavasta työstä ja monimuotoisen kohtaavan työn vaikuttavuudesta. Ihmisten sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä edistävä järjestöjen tekemä työ ei useimmiten perustu asiakassuhteeseen. Järjestöt kohtaavat ja saavat yhteydenottoja ihmisiltä eri kanavissa jatkuvasti. Sosiaalialan järjestöt tavoittavat ihmisiä, joita julkiset toimijat eivät aina tavoita ja järjestöissä toimii kokemusasiantuntijoita, jotka voivat auttaa ihmisiä tasa-arvoisuuden pohjalta⁷. Jatkovalmistelussa tulee huomioida, että järjestöjen työn vaikutus ihmisten arkeen ja hyvinvointiin ei ole aina välitöntä, vaan se voi tapahtua pitkäjänteisen työn tuloksena.

LSKL toteaa, että muun ohella yksilöiden osallisuuden vahvistaminen edellyttää, että järjestöillä on mahdollisuuksia myös vaikuttamis- ja kehittämistyöhön ja viestintään. LSKL katsoo, että jatkovalmistelussa on huomioitava, ettei kohtaava työ ole mahdollista ilman riittävää koulutusta, tukea ja koordinoitua.

⁷ Niemelä, J. (2019) Järjestöt sote-Suomea rakentamassa, s. 15. Kunnallisanalan kehittämissäätiön Julkaisu 25 2019. Saatavilla https://kaks.fi/wp-content/uploads/2019/05/niemela_jarjestot-sote-suomea-rakentamassa.pdf.

Kriteereistä yleisesti

LSKL katsoo, että 2 momenttiin esitetty avustuksen myöntämistä puoltavat tekijät ovat monilta osin tulkinnanvaraisia eikä niiden suhde 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin tai toisiinsa ole selvä.

LSKL ei kannata sitä, että esimerkiksi vaatimus osoittaa, että avustettavaksi haettu toiminta vastaa ajankohtaiseen, toimintaympäristöstä nousevaan tarpeeseen (3 § 2 mom. 2 kohta, perustelumuistion s. 5), rajaisi rakenteelliseen ongelmaan liittyvän pitkäjänteisen toiminnan avustusten ulkopuolelle.

LSKL esittää huolen myös siitä, jättääkö sääntely (esim. 4 kohdan mukainen vaatimus avoimesta osallistumisesta) liian tulkinnanvaraiseksi sellaisen toiminnan avustuskelpoisuuden, jossa edistetään tietyn kohde- tai vähemmistöryhmän oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämistä.

Lisäksi LSKL toteaa, että esitetty kriteerit edellyttävät jatkossakin järjestöiltä mahdollisuutta muun muassa tiedonkeruuseen, tuloksellisuuden seurantaan, analysointiin sekä raportointiin. Jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon ne tukitoiminnot, jotka ovat välttämättömiä esimerkiksi kohtaavan työn mahdollistamiseksi. Kun avustuksia leikataan, on kriteereiden käyttöönotossa välttämätöntä keventää rahoitukseen liittyvää hallinnointia.

Keskusliiton näkemyksen mukaan kriteereissä ei tunnisteta järjestöjen merkitystä avoimen demokratian toteutumisen kannalta. LSKL katsoo, että esitetty kriteerit kaventavat järjestöjen mahdollisuuksia tuoda esimerkiksi erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten, nuorten ja perheiden äänen päätöksentekoon.

LSKL on aiemmissa kannanotoissaan⁸ korostanut järjestöjen roolia myös yhteiskunnan demokratiakehityksen, luottamuksen sekä kokonaisturvallisuuden edistämisessä. Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on tunnistettu osaksi toimivaa demokraattista yhteiskuntaa myös valtioneuvoston periaatepäätöksessä kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä hallituskaudella 2023–2027.⁹

Lopuksi LSKL toteaa, että ehdotetussa kokonaisharkinnassa (3 mom.) sovellettavat kriteerit eivät saa jäädä epämääräisiksi ja katsomme sääntelyn edellyttävän täsmentämistä.

Järjestöjen osallistaminen ja kuuleminen uhkaa jäädä pintapuoliseksi

LSKL huomauttaa, että nyt lausuttavana olevalle asetusluonnokselle annettu lausuntoaika on hieman yli kolme viikkoa (2.-26.7.2026). Säädösvalmistelun kuulemisoppaan mukaan säädösehdotuksista pyydettävien kirjallisten lausuntojen antamiseen tulisi varata aikaa vähintään kuusi viikkoa ja lausuntoaikaa on aihetta

⁸ Ks. esim. [kannanotto 9.4.2026](#), Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista on pidettävä kiinni – tulevaisuutta on rakennettava kestävästi ja [kannanotto 22.8.2025](#), Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin on panostettava – lapsilta ei voi enää leikata!.

⁹ Kansalaisjärjestöstrategia 2023-2027 : Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä (2024). Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:20. Saatavilla <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-827-3>.

pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi vain perustellusta syystä olla edellä mainittua lyhyempi.¹⁰

Perustelumuistioluonnoksessa kuutta viikkoa lyhyempää lausuntoaikaa perustellaan sillä, että asetusmuutos on katsottu tarpeelliseksi saada kiireellisenä voimaan ennen vuodelle 2027 myönnettävien STEA-avustusten haun käynnistymistä syyskuussa 2026, jotta avustusten myöntämisessä voidaan soveltaa yhdenmukaisia ja selkeitä kriteereitä hakuprosessin alusta lähtien. Edelleen muistioluonnoksessa todetaan, että lyhyenkin lausuntoaajan on arvioitu kuitenkin olevan riittävä, koska muutokset kohdistuvat vain asetuksen yhteen pykälään, jossa säädetyistä asioista on käyty julkista keskustelua kesäkuun puolivälistä asti, ja jossa säädettyjen asioiden on arvioitu olevan vaikutuksiltaan vähäisiä ja helposti omaksuttavissa.

LSKL katsoo yleisesti ottaen, ettei julkinen keskustelu ole verrattavissa järjestöjen osallistamiseen valtionavustusten suunnittelussa. Lisäksi varsinaisen asetusluonnoksen lyhyen lausuntoaajan osuessa yksinomaan yleiseen lomakauteen riskinä on, ettei kuulemisen tavoitteet erilaisten näkökohtien ja vaikutusten selvittämiseksi toteudu. LSKL katsoo, ettei asia ole järjestöille vaikutuksiltaan vähäinen ja keskeisten sidosryhmien näkemykset tulisi selvittää laajasti.

¹⁰ Säädosvalmistelun kuulemisopas, saatavilla <https://kuulemisopas.finlex.fi/>.